

Promocja kultury lokalnej i dziedzictwa śląskiego (2025-2026)

Muzeum Historii Katowic

W 2025 roku Muzeum Historii Katowic konsekwentnie realizowało działania na rzecz promocji kultury lokalnej oraz ochrony i popularyzacji dziedzictwa śląskiego. Kluczowym elementem działalności była organizacja wystaw, wydarzeń edukacyjnych i projektów popularyzatorskich prezentujących historię Katowic, tradycje Górnego Śląska oraz dorobek artystyczny i społeczny regionu. Muzeum zorganizowało XXIV Katowicką Konferencję Naukową, a pracownicy aktywnie uczestniczyli w ogólnopolskich wydarzeniach naukowych i popularnonaukowych promując historię regionu. Szczególne znaczenie miały wystawy stałe: Z dziejów Katowic, W kamienicy mieszczańskiej. Codziennosc i odświętnosc, W kamienicy mieszczańskiej. U sąsiadów na pokojach i w kuchni, Wokół mistrzów Grupy Janowskiej, U nos w domu na Nikiszu. We wnętrzu nikiszowieckiego mieszkania, jak i liczne wystawy czasowe poświęcone śląskim twórcom, historii lokalnych społeczności oraz współczesnej interpretacji regionalnej tożsamości. Następujące wystawy czasowe w roku 2025 były poświęcone popularyzacji dziedzictwa śląskich twórców: Waldemar Jama – RESTART, Paweł Steller – artysta deportowany, Suberlak. Baśń o wspólnocie, Arek kontra Arek. W poszukiwaniu sacrum. Fotografia Arkadiusza Goli i Arkadiusza Ławrywiańca, Adam Sikora. Wolfelsgrund. Rysunki, fotografie, kadry, Magiczne światy Lecha Majewskiego, Malując fakturą – tkaniny artystyczne Marii Błotko-Kiszki. W 2025 roku Joanna Tofilska, Kierownik Działu Historii przygotowała wystawę on line: Nikiszowiec – miejsce dobrze zaprojektowane. Z dziejów górnośląskiego osiedla górniczego (Google Arts & Culture), część prestiżowego projektu „Poczuj Polskę”. Muzeum Historii Katowic współpracowało m.in. z Centrum Wolności i Solidarności, IPN oraz licznymi fundacjami, stowarzyszeniami (Stowarzyszenie Fabryka Inicjatyw Lokalnych, Stowarzyszenie Miłośników Dawnej Broni i Barwy, Stowarzyszenie Muzealników Polskich – Oddział Śląski) i placówkami edukacyjnymi (Domy Kultury z Katowic, UTW), realizując wspólne przedsięwzięcia promujące kulturę i historię regionu. Muzeum prowadziło szeroką działalność edukacyjną i społeczną skierowaną do różnych grup odbiorców – dzieci, młodzieży, seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami. Rezultatem współpracy MHK ze Szkołami Specjalnymi były wystawy plastyczne Wystawa prac plastycznych uczniów Szkoły Podstawowej nr 61 Specjalnej w Katowicach „Łączy nas papier, Wystawa prac uczniów z Niepublicznej Szkoły Specjalnej Arka Noego (gmach główny Muzeum, ul. ks. J. Szafranka 9). Ważnym elementem promocji dziedzictwa regionu były wydarzenia plenerowe i miejskie, w tym udział w Industriadzie 2025 oraz organizacja przez MHK Nocy Muzeów „Baśń o wspólnocie”, które przyciągnęły szeroką publiczność i umożliwiły popularyzację śląskiej historii i tradycji w atrakcyjnej formule. Działania muzeum były intensywnie promowane w mediach tradycyjnych i cyfrowych, co znacząco zwiększyło zasięg oddziaływania instytucji oraz zainteresowanie mieszkańców regionu kulturą lokalną oraz popularyzacją dziedzictwa śląskiego.

Miejski Dom Kultury „Koszutka”

W 2025 roku oraz w I kwartale 2026 roku Miejski Dom Kultury „Koszutka” prowadził intensywne działania na rzecz promocji kultury lokalnej i dziedzictwa śląskiego, realizując we współpracy z instytucjami kultury, fundacjami, stowarzyszeniami i placówkami oświatowymi ponad 60 wydarzeń i inicjatyw regionalnych. Partnerami byli m.in. Związek Górnośląski, Muzeum Historii Katowic, Instytut im. Wojciecha Korfańtego (wystawa „KORFANTASTIC”), Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli "WOM" w Katowicach, Miejska Biblioteka Publiczna w Katowicach, Fundacja Transgresja oraz Stowarzyszenie „Wrazidlok”.

W 2025 roku wśród najważniejszych wydarzeń znalazły się obchody 80. Rocznicy Tragedii Górnośląskiej, „TUKEJ – konferencja inspiracyjna”, dzięki dofinansowaniu ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu Narodowego Centrum Kultury EtnoPolska, projekt „Program

Aktywności Lokalnej Wełnowiec – Józefowiec i Dąb” (wystawy „Śląsk wczoraj, dziś i jutro”, warsztaty plenerowe pn. Idymy na plac”, impreza środowiskowa „Po śląsku, czyli po naszymu”), Barbórkowy koncert w wykonaniu Zespołu Pieśni i Tańca „Śląsk” im. Stanisława Hadyny, festyny dzielnicowe, warsztaty gwary i kultury śląskiej dla dzieci „Śląska Bajarka”, „Weekend z kulturą Śląską”, wystawy w Otwartej Galerii Za Szybą, działalność lokalnych grup malarskich „FILAR’72” i „ŚWIATŁO” oraz działania Akademii Wolontariatu CREATOR. Szczególną rolę odegrały wydarzenia budujące tożsamość regionalną i integrujące mieszkańców różnych pokoleń wokół śląskiej tradycji, historii i sztuki m.in. spotkania z Markiem Szołtyskiem, Grażyną Bułką, spektakle pt. „Godajom mi Helmut” czy występy zespołu Pieśni i Tańca "Katowice" UŚ.

W I kwartale 2026 roku MDK „Koszutka” kontynuował działania regionalne, realizując 8 wydarzeń i inicjatyw, w tym koncerty i warsztaty w ramach projektu „Live&Lokalne”, projekcję filmu „Wonidełko” w gwarze śląskiej, warsztaty rękodzielnicze, „Program Aktywności Lokalnej Wełnowiec - Józefowiec i Dąb. W stronę sprawiedliwej transformacji”. Realizacja cyklu warsztatów heklowania i warsztatów plenerowych „Idymy na plac” oraz cykl spotkań „Blżej Śląska”.

Staramy się urozmaicać sferę wydarzeń kulturalnych, upamiętniać ważne rocznice i wydarzenia, stwarzać możliwość rozwoju dzieciom, młodzieży i seniorom, być ze społecznością lokalną i dla społeczności lokalnej.

Miejski Dom Kultury „Południe”

Promocja kultury lokalnej i dziedzictwa śląskiego w MDK (2025-2026)

1. Organizacja i wspieranie regionalnych grup artystycznych: Zespół „Podlesianki”, Śląskie Koło Koronki Klockowej w Zarzeczcu i Grupa Rekonstrukcji Stroju Śląskiego „Forbōtka” w Kostuchnie.
2. Organizacja stałych spotkań w ramach grup zainteresowań: Koło Miłośników Godki i Pieśni Śląskiej w Podlesiu, Koło Gospodyń w Podlesiu i Klub Miłośników Murcek.
3. Organizacja cyklicznych odpłatnych zajęć regionalnych dla klas szkolnych: „Dni Śląskie” w Zarzeczcu, w Piotrowicach i w Kostuchnie oraz zajęcia tańca regionalnego dla dzieci w Kostuchnie.
4. Organizacja wystaw o tematyce śląskiej i lokalnej: „Kostuchna przed laty”, „Murcki dawniej”, „Szlak Solny w Podlesiu”, „Wystawa Twórców Murckowskich”(14. edycja w 2025), „Śląska tkanina domowa” w Kostuchnie, „Życie codzienne Piotrowicach i Ochojcu na przestrzeni XX wieku”, „Katowickie Beboki” w Zarzeczcu, „Od Utopca do Beboka” Romana Nygi i „Śląska architektura miejska i pałacowa w akwareli” Soni i Ireneusza Botorów w Kostuchnie oraz „Betlyjki – śląskie szopki betlejemskie” w Piotrowicach.
5. Realizacja całorocznych regionalnych projektów z Budżetu Obywatelskiego: „Od szlafjy do mazelonki”, „Frelki i Karlusy”, „Śląsk dla każdego”, „Śląsk moje miejsce na ziemi”.
6. Gromadzenie zbiorów i prowadzenie zajęć edukacyjnych w dwóch izbach regionalnych w Zarzeczcu i w Podlesiu oraz w Izbie Historii Lokalnej w Piotrowicach.
7. Wydanie dzieł literackich Alojzego Lysko: trzecie wydanie opowiadania „Mianujom mie Hanka”(2025) oraz drugie wydanie bajek „Od wiek wieka na Górnym Śląsku”(2025).
8. Przykładowe wydarzenia: „Katowickie Dożynki” w Kostuchnie, Tydzień Regionalny w Piotrowicach, Gra terenowa o historii Piotrowic i Ochojca, warsztaty kulinarne „Kluski Śląskie”, spotkanie „Uniczowy – fakty, historie, ciekawostki”, „Życie codzienne mieszkańców Katowic w XIX wieku”, „Śląskie Zielone Świąta” w Piotrowicach, „Barbórka w Kostuchnie”, plenery w Murckach: „Z południa Katowic” oraz „Umurckani” a także plener dziecięcy „Zarzeczkańskie obrazki”.
9. Współpracujemy m.in. z: Muzeum Historii Katowic, Muzeum Miejskim w Tychach, Muzeum Miejskim w Bieruniu, Związkiem Górnośląskim, Śląskim Stowarzyszeniem Miłośników Folkloru „Galanda”, Pszczyńskim Centrum Kultury, Łędzińskim Centrum Kultury, Stowarzyszeniem Grupa Malarska „Pocoidlakogo”.

Miejski Dom Kultury „Szopienice-Giszowiec”

Wydarzenia w 2025:

1. „Ślōnskie Bajtle odkrywajōm” - cykl rocznych zajęć, który przybliży dzieciom kulturę Górnego Śląska, opierając się na tradycjach związanych z porami roku i kalendarzem obrzędowym. Zajęcia prowadzone są we współpracy z Instytutem Korfantego.
2. „Ślōnskie Bajtle godajōm” - cykl lekcji regionalnych o charakterze interaktywnym dla dzieci przedszkolnych oraz wczesnoszkolnych.
3. Promowanie i kultywowanie malarstwa Ewalda Gawlika i możliwość zobaczenia jego prac w Gawlikówce. W 2025 roku odbyła się 10 edycja konkursu malarskiego w Pracowni Pana Gawlika oraz „Portrety Beboków” - wystawa fotografii Marka Foltyna.
4. Podczas XVI Świąta Zabytków Techniki - Industriada 2025 promowano kulturę lokalną poprzez organizację wydarzeń związanych z historią przemysłową i tradycją Śląska nawiązując do historii robotniczego osiedla i śląskiego dziedzictwa przemysłowego.
5. Materiał o Giszowcu zrealizowany w programie TVP3 „Mikrokosmosy”. Program pokazywał historyczne osiedle, jego architekturę, miejsca związane z kulturą i codziennym życiem mieszkańców, podkreślając wyjątkowy charakter Giszowca na tle innych śląskich dzielnic.
6. Warsztaty dla dzieci pn. „Szkółka tradycji śląskiej”: osiem spotkań o kulturze, tradycji, kuchni śląskiej oraz nauce języka śląskiego.
7. „Śląska warsztatownia”, cykl dla młodzieży obejmujący m.in. zajęcia dotyczące śląskiej kultury i dziedzictwa, plener malarski na Wieży Ciśnień „Borki”, spotkanie z artystami Grupy Janowskiej oraz warsztaty muzyczne z Kapelą Fedaków.
8. „Spotkanie integracyjne – Noc Świętojańska”, czyli wspólne świętowanie śląskiej Sobótki i poznanie dawnych tradycji związanych z najkrótszą nocą w roku.
9. Spotkanie w tradycji śląskiej z Grzegorzem Poloczkiem (we współpracy z Katowickim Stowarzyszeniem Trzeźwościowym Dwójka)

Wydarzenia w I kwartale 2026:

1. Inauguracja obchodów 120-lecia Giszowca oraz 20-lecia Filii nr 2 MDK (18.01.2026) promowanie kultury lokalnej i dziedzictwa śląskiego. Podczas wydarzenia została wyświetlona prezentacja przygotowana przez MDK, przypominająca historię Giszowca oraz odbył się koncert zespołu wokalnego Camerata Silesia.
2. Cykl „Śląsk w teatrze dla dzieci” przybliżające śląskie opowieści i codzienność regionu w formie teatralnej.
3. Przedstawienie muzyczne „Ślżacy do wzięcia” dla dorosłych.
4. „Śląska warsztatownia” spotkania poświęcone śląskiej muzyce oraz obrzędom okresu karnawału, ukazujące lokalne zwyczaje.
5. „Ślōnskie Bajtle odkrywajōm” - cykl rocznych zajęć, który przybliży dzieciom kulturę Górnego Śląska, opierając się na tradycjach związanych z porami roku i kalendarzem obrzędowym. Zajęcia prowadzone są we współpracy z Instytutem Korfantego.

Miejski Dom Kultury „Bogucice-Zawodzie”

W Miejskim Domu Kultury „Bogucice-Zawodzie” w 2025 r. oraz w I kwartale 2026 r. realizowano liczne działania służące promocji kultury lokalnej i dziedzictwa śląskiego, wzmocnieniu tożsamości lokalnej oraz integracji mieszkańców poprzez wydarzenia kulturalne, edukacyjne i międzypokoleniowe, realizowane we współpracy z partnerami społecznymi, edukacyjnymi i regionalnymi. Istotnym obszarem działalności były wydarzenia odwołujące się do historii regionu i lokalnych tradycji. Zorganizowano uroczystość związaną z obchodami 234. Rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 maja oraz uroczystość upamiętniającą 86. rocznicę wybuchu II wojny światowej i 106. rocznicę wybuchu I Powstania Śląskiego, realizowaną przy współudziale m.in. pocztów sztandarowych NSZZ „Solidarność” oraz Związku Górnośląskiego. Ważnym elementem działań było także funkcjonowanie Pokopalnianego Klubu „Katowice – Ferdynand”, wspierającego zachowanie pamięci o dziedzictwie

górnictwem regionu, oraz koncerty Orkiestry Dętej Katowice. Znaczącą rolę w promocji dziedzictwa śląskiego odgrywały zespoły działające w strukturach MDK, w tym Śląski Ludowy Zespół Śpiewaczy „Zawodzianki” oraz Zespół Akordeonistów „Katowice-Kleofas”, popularyzujące lokalne tradycje muzyczne i folklorystyczne. Realizowano również wydarzenia wzmacniające lokalną tożsamość i aktywność mieszkańców, w tym „Wrześniówkę”, „Majówkę w Ogrodzie” (w ramach projektu „Centra Społecznościowe w Śródmieściu i Zawodziu. W stronę sprawiedliwej transformacji”), działania w ramach Budżetu Obywatelskiego („Kultura dla Malucha”, „Zaczarowany Ogród”, kino plenerowe), Festiwal Kultury Dostępnej oraz jubileusz 15-lecia Grupy Malarskiej Zawodzie. Kontynuowano także współpracę z X LO im. I. Paderewskiego w Katowicach przy realizacji cyklu „Paderewa Seniorom” oraz ze Stowarzyszeniem na Rzecz Społeczności Lokalnej „Mocni Razem”. Ważnym partnerem w realizacji licznych działań, głównie na rzecz seniorów, jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach, z którym współorganizowano m.in. zajęcia „Zumba dla seniorów”, „Ergonomia ruchu dla seniorów” oraz spotkania Klubu Seniora. Współpracowano również z Państwową Szkołą Muzyczną I i II stopnia im. M. Karłowicza w Katowicach oraz Śląskim Stowarzyszeniem Graczy Gier Bitewnych „Legion Śląska”, współorganizując działania integracyjne, koncertowe i międzypokoleniowe. W ramach wskazanych działań zrealizowano łącznie ponad 220 wydarzeń i działań partnerskich, w których uczestniczyło ponad 6 000 osób.

Miejski Dom Kultury „Ligota”

1. Pieśń tradycyjna

- Działalność Koła Miłośników Śląskiej Pieśni im. Janiny i Adolfa Dygaczów.

W omawianym okresie zespół wystąpił m.in. w Bazylice Ojców Franciszkanów w Katowicach-Panewnikach z dwoma programami: *Pieśni o św. Barbarze* oraz *Śląskie kolędy* w czasie imprezy Kolędowanie Związku Górnośląskiego. Koło zaprezentowało również koncert *Pieśni Wielkanocne*, który odbył się w Kościele Akademickim na Kalwarii w Panewnikach oraz w kościele św. Rodziny i św. Maksymiliana Kolbe w Brynowie. Zespół występuje na cyklicznych imprezach: Święto Kwitnących Głogów i łączy nas chleb.

Łącznie 13 koncertów (8 w 2025 r. i 5 w I połowie 2026 r.),

- Festiwal Pieśni Tradycyjnej „Jedyna, dwa, trzy, sztyry, czyli solo, w duecie, w trio, w kwartecie” Festiwal odbywa się pod Honorowym Patronatem Marcina Krupy – Prezydenta Miasta Katowic. Partnerami Festiwalu są: Związek Górnośląski, Instytut im. Wojciecha Korfantego w Katowicach i Polskie Radio Katowice. *W 2025 roku odbyła się VI edycja Festiwalu.*

2. Śląski etnolekt

- Impreza „Czytanie śląskich bajek” organizowana w ramach „Katowickich Spotkań z Bajką”. Do czytania zapraszane są m.in. red. Beata Tomanek i red. Dariusz Schmidt z Polskiego Radia Katowice oraz Grzegorz Franki – Prezes Związku Górnośląskiego.

Łącznie 2 imprezy (1 w 2025 r. i 1 w I połowie 2026r.)

3. Spotkania edukacyjne na temat śląskiej kultury

- Spotkania Klubu dyskusyjnego poświęcone kulturze i historii lokalnej oraz regionalnej.

Łącznie 11 spotkań - 9 w 2025 r. i 2 w I połowie 2026 r.,

- Spacer historyczny po Ligocie i Panewnikach

Łącznie 4 (2 w 2025 r. i 2 w I połowie 2026 r.).

4. Publikacje w biuletynie „Coolturniak”

- W biuletynie ukazują się cykle przedstawiające historię Ligoty i Panewnik.

Łącznie 36 artykułów (24 w 2025 r. i 12 w I połowie 2026 r.).